

Z A K O N

O KOLEKTIVNIH POGODBAH (ZKoIP)

I. SPLOŠNA DOLOČBA

1. člen (namen in uporaba zakona)

(1) Ta zakon ureja stranke, vsebino, postopek sklenitve kolektivne pogodbe, njeno obliko, veljavnost in prenehanje, mirno reševanje kolektivnih delovnih sporov ter evidenco in objavo kolektivnih pogodb.

(2) Za vprašanja v zvezi s kolektivnimi pogodbami, ki niso urejena s tem ali drugim zakonom, se smiselno uporabljajo splošna pravila civilnega prava.

II. STRANKI KOLEKTIVNE POGODBE

2. člen (stranki)

(1) Kolektivne pogodbe sklepajo sindikati oziroma združenja sindikatov kot stranka na strani delavk in delavcev (v nadaljnjem besedilu: delavec) in delodajalke in delodajalci (v nadaljnjem besedilu: delodajalec) oziroma združenja delodajalcev kot stranka na strani delodajalcev (v nadaljnjem besedilu: stranki).

(2) Vlada Republike Slovenije ali ministrstvo, ki ga pooblasti, oziroma drug z zakonom pooblaščen organ kot stranka na strani delodajalca sklepa kolektivne pogodbe, ki se sklepajo za zaposlene v državnih organih Republike Slovenije, upravah samoupravnih lokalnih skupnosti, javnih agencijah, javnih skladih, javnih zavodih, javnih gospodarskih zavodih in drugih osebah javnega prava, če so posredni uporabniki državnega proračuna ali proračuna samoupravnih lokalnih skupnosti.

(3) Združenja sindikatov in delodajalcev lahko sklepajo kolektivne pogodbe v skladu s svojim statutom ali drugim ustreznim aktom.

III. VSEBINA KOLEKTIVNE POGODBE

3. člen (obligacijski in normativni del)

(1) Kolektivna pogodba v obligacijskem delu ureja pravice in obveznosti strank, ki so jo sklenile, lahko pa tudi način mirnega reševanja kolektivnih sporov.

(2) Kolektivna pogodba lahko v normativnem delu vsebuje določbe, s katerimi se urejajo pravice in obveznosti delavcev in delodajalcev pri sklepanju pogodb o zaposlitvi, med trajanjem delovnega razmerja in v zvezi s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi, plačilo za delo, ter drugi osebni prejemki in

povračila v zvezi z delom, varnost in zdravje pri delu ali druge pravice in obveznosti, ki izhajajo iz razmerij med delodajalci in delavci, ter zagotavljanje pogojev za delovanje sindikata pri delodajalcu.

4. člen (omejitev avtonomije pogodbenih strank)

Kolektivna pogodba lahko vsebuje le določbe, ki so za delavce ugodnejše od določb, vsebovanih v zakonih, razen v primeru, ko Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 42/02) določa drugače.

5. člen (hierarhija kolektivnih pogodb)

(1) Delodajalci, ki jih zavezuje kolektivna pogodba, se pri sklepanju kolektivnih pogodb na ožji ravni dogovorijo o pravicah in delovnih pogojih, ki so za delavce ugodnejši.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se lahko pod pogoji, ki se določijo s kolektivno pogodbo na širši ravni, s kolektivno pogodbo na ožji ravni določijo tudi pravice in delovni pogoji, ki so za delavce drugačni ali manj ugodni.

IV. SKLENITEV IN OBLIKA KOLEKTIVNE POGODBE

6. člen (splošno)

(1) Postopek za sklenitev kolektivne pogodbe se začne na pisni predlog ene od strank.

(2) V pisnem predlogu za sklenitev kolektivne pogodbe mora stranka opredeliti tudi vsebino predlagane kolektivne pogodbe. Druga stranka mora pisni odgovor poslati najpozneje v 30 dneh od dneva, ko je prejela predlog.

(3) Kadar nastopa kot stranka več sindikatov ali njihovih združenj oziroma več delodajalcev ali njihovih združenj, določi stranka za pogajanja pogajalsko skupino, podpisnik pogodbe pa je vsak od njih.

(4) Osebe, ki v imenu podpisnikov podpišejo kolektivno pogodbo, morajo imeti za podpis pisno pooblastilo v skladu s statutom ali drugim ustreznim aktom podpisnika.

7. člen (naknaden pristop h kolektivni pogodbi)

(1) Sindikati in delodajalci oziroma njihova združenja lahko s soglasjem strank pristopijo k že sklenjeni kolektivni pogodbi in s tem postanejo njeni podpisniki.

(2) Reprezentativni sindikati in delodajalci oziroma njihova združenja lahko naknadno pristopijo h kolektivni pogodbi z razširjeno veljavnostjo, ki jo opredeljuje 12. člen tega zakona. Pristop ima pravne učinke od dneva, ko so o njem obveščeni podpisniki pogodbe.

(3) Pisni pristop iz prejšnjih odstavkov se objavi na način, ki je določen v 28. členu tega zakona.

8. člen (pisnost kolektivne pogodbe)

Kolektivna pogodba se sklene v pisni obliki.

V. VELJAVNOST KOLEKTIVNE POGODBE

9. člen (splošno)

(1) Kolektivna pogodba se lahko sklene za določen ali nedoločen čas.

(2) Kolektivna pogodba začne veljati petnajsti dan po objavi. Stranki pa se lahko v kolektivni pogodbi dogovorita za krajši rok.

10. člen (veljavnost kolektivnih pogodb)

(1) Kolektivna pogodba velja za stranki kolektivne pogodbe oziroma njune člane.

(2) Kadar so med podpisniki kolektivne pogodbe združenja sindikatov ali združenja delodajalcev, se v kolektivni pogodbi določi, za katere člane združenja velja.

(3) Kolektivna pogodba obvezuje stranki kolektivne pogodbe oziroma njune člane iz prvega in drugega odstavka tega člena tudi kadar podpisnik izstopi iz združenja, vendar najdalj eno leto.

11. člen (splošna veljavnost kolektivnih pogodb)

(1) Kolektivna pogodba velja za vse delavce pri delodajalcu oziroma pri delodajalcih, za katere kolektivna pogodba velja, če kolektivno pogodbo sklene en ali več reprezentativnih sindikatov.

(2) Kadar posameznega delodajalca zavezuje več kolektivnih pogodb iste vrste na isti ravni, se uporabljajo določbe, ki so za delavce ugodnejše.

12. člen (razširitev veljavnosti kolektivne pogodbe)

(1) Če kolektivno pogodbo ene ali več dejavnosti sklene en ali več reprezentativnih sindikatov in eno ali več reprezentativnih združenj delodajalcev, lahko ena od strank kolektivne pogodbe predlaga ministrici ali ministru (v nadaljnjem besedilu: minister), pristojnemu za delo, da razširi veljavnost celotne kolektivne pogodbe ali njenega dela na vse delodajalce v dejavnosti ali dejavnostih, za katere je sklenjena kolektivna pogodba.

(2) Minister ugotovi razširjeno veljavnost celotne ali dela kolektivne pogodbe, če je kolektivno pogodbo sklenil en ali več reprezentativnih sindikatov in eno ali več reprezentativnih združenj delodajalcev, katerega člani zaposlujejo več kot polovico vseh delavcev pri delodajalcih, za katere se predlaga razširitev veljavnosti kolektivne pogodbe.

(3) Minister je pri odločitvi o razširjeni veljavnosti celotne ali dela kolektivne pogodbe vezan na predlog predlagatelja iz prvega odstavka tega člena.

13. člen (ugotovitev razširjene veljavnosti)

(1) Minister, pristojen za delo, razširjeno veljavnost celotne ali dela kolektivne pogodbe ugotovi s sklepom.

(2) Sklep se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

14. člen (prenehanje razširjene veljavnosti)

(1) Razširjena veljavnost preneha s prenehanjem veljavnosti kolektivne pogodbe.

(2) Če gre za spremembo ali dopolnitev kolektivne pogodbe z razširjeno veljavnostjo, lahko minister, pristojen za delo, na predlog ene od strank, po predhodnem soglasju druge stranke, prekliče razširjeno veljavnost kolektivne pogodbe.

(3) Minister, pristojen za delo, ugotovi prenehanje razširjene veljavnosti kolektivne pogodbe na predlog ene od strank, če niso več izpolnjeni pogoji iz 12. člena tega zakona.

VI. PRENEHANJE KOLEKTIVNE POGODBE

15. člen (prenehanje)

Kolektivna pogodba preneha veljati s potekom časa, za katerega je sklenjena, s sporazumom obeh strank o prenehanju veljavnosti ali z odpovedjo.

16. člen (odpovedni rok)

(1) Primere in pogoje za odpoved kolektivne pogodbe ter odpovedni rok določita stranki s kolektivno pogodbo.

(2) Če kolektivna pogodba ne vsebuje odpovednega roka, se kolektivna pogodba lahko odpove z odpovednim rokom šestih mesecev.

(3) Kolektivne pogodbe, sklenjene za določen čas, ni mogoče predčasno odpovedati.

17. člen (uporaba kolektivne pogodbe po prenehanju veljavnosti)

Po prenehanju veljavnosti kolektivne pogodbe se do sklenitve nove, vendar najdalj eno leto, če stranki ne določita drugače, še naprej uporabljajo določbe normativnega dela, s katerimi se urejajo pravice in obveznosti delavcev in delodajalcev pri sklepanju pogodb o zaposlitvi, med trajanjem delovnega razmerja in v zvezi s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi, plačilo za delo, ter drugi osebni prejemki in povračila v zvezi z delom ter varnost in zdravje pri delu.

VII. REŠEVANJE KOLEKTIVNIH DELOVNIH SPOROV

18. člen (splošno)

(1) Kolektivni delovni spori se rešujejo na miren način s pogajanjem, posredovanjem in arbitražo ter v skladu z Zakonom o delovnih in socialnih sodiščih (Uradni list RS, št. 2/04 in 61/04) pred pristojnim delovnim sodiščem.

(2) Kolektivni delovni spori se rešujejo v skladu s tem zakonom, če postopek ni določen v kolektivni pogodbi.

19. člen (interesni spor)

(1) Kolektivni delovni spor, ki je posledica različnih interesov strank (v nadaljnjem besedilu: interesni spor), nastane, kadar se stranki ne sporazumeta o posameznih vprašanjih glede sklenitve, dopolnitve ali spremembe kolektivne pogodbe.

(2) Postopek za mirno reševanje interesnega spora s posredovanjem ali arbitražo se začne, če ena od strank, v roku, ki ne sme biti krajši od šestih tednov in ne daljši od treh mesecev od dneva, ko je bil dan predlog za sklenitev, dopolnitev ali spremembo kolektivne pogodbe, pisno izjavi, da so bila pogajanja neuspešna.

(3) Vsaka stranka lahko s pisnim soglasjem druge stranke predlaga, da v interesnem sporu posreduje strokovnjakinja ali strokovnjak (v nadaljnjem besedilu: strokovnjak), ki ga imenuje minister, pristojen za delo. Stranka predlaga ministru, pristojnemu za delo, posredovanje s pisnim predlogom, ki mora vsebovati tudi opis spornih vprašanj in pisno soglasje druge stranke za rešitev spora s posredovanjem. Predlog lahko vsebuje tudi ime strokovnjaka.

(4) Če ni doseženo soglasje obeh strank za reševanje interesnega spora s posredovanjem ali če tudi po posredovanju ni rešen, se lahko stranki sporazumeta o reševanju interesnega spora z arbitražo. V takem primeru stranki določita posamezna sporna vprašanja in rok za njihovo rešitev ter se dogovorita, da bo veljala odločitev arbitraže. Arbitražna odločba postane del kolektivne pogodbe in se objavi na enak način kot kolektivna pogodba.

(5) Če se stranki strinjata z reševanjem interesnega spora s posredovanjem ali arbitražo, se morata med trajanjem postopka odpovedati vsaki obliki pritiska za izpolnitev svojih zahtev, zaradi katerih je nastal spor, razen če se ne sporazumeta drugače.

20. člen (spor o pravicah)

(1) Kolektivni delovni spor o pravicah (v nadaljnjem besedilu: spor o pravicah) nastane, kadar se stranki ne strinjata z načinom izvajanja določb veljavne kolektivne pogodbe ali ena od strank ugotavlja njeno kršitev.

(2) Postopek za mirno reševanje spora o pravicah se začne s pisnim predlogom za pogajanje, ki ga stranka, ki meni, da se kolektivna pogodba krši oziroma nepravilno izvaja, pošlje drugi stranki skupaj z obrazložitvijo.

(3) Če spora o pravicah ni mogoče rešiti s pogajanjem, lahko vsaka stranka, s pisnim soglasjem druge stranke, predlaga, da v sporu posreduje strokovnjak, ki ga imenuje minister, pristojen za delo. Stranka predlaga ministru, pristojnemu za delo, posredovanje s pisnim predlogom, ki mora vsebovati tudi opis spornih vprašanj in pisno soglasje druge stranke za rešitev spora s posredovanjem. Predlog lahko vsebuje tudi ime strokovnjaka.

(4) Če ni doseženo soglasje obeh strank za reševanje spora o pravicah s posredovanjem ali če tudi po posredovanju ni rešen, se lahko stranki sporazumeta o reševanju spora o pravicah z arbitražo. V takem primeru stranki določita posamezna sporna vprašanja in rok za njihovo rešitev ter se dogovorita, da bo veljala odločitev arbitraže. Arbitražna odločba se objavi na enak način kot kolektivna pogodba.

(5) Arbitražna odločba se šteje za izvršilni naslov. Vsaka stranka jo lahko izpodbija s predlogom na sodišču, pristojnem za delovne spore iz razlogov in po postopku, ki je določen z zakonom, ki ureja pravdni postopek.

(6) Če je bil spor o pravicah rešen s pogajanjem, posredovanjem ali arbitražo, se hkrati z rešitvijo

spora določi tudi rok, v katerem mora stranka izpolniti odločitev.

(7) Arbitražna odločba velja za vse, za katere velja kolektivna pogodba.

(8) Če se stranki strinjata z reševanjem spora o pravicah s posredovanjem ali arbitražo, se morata med trajanjem postopka odpovedati vsaki obliki pritiska za izpolnitev svojih zahtev, zaradi katerih je nastal spor, razen če se ne sporazumeta drugače.

21. člen (lista strokovnjakov za posredovanje)

Minister, pristojen za delo, na predlog reprezentativnih združenj sindikatov in delodajalcev, določi listo strokovnjakov, s katere se imenujejo strokovnjaki za posredovanje v posameznem primeru.

22. člen (sestava arbitraže)

(1) Vsaka stranka imenuje v arbitražo enako število članic ali članov (v nadaljnjem besedilu: člani). Predsednico ali predsednika arbitraže (v nadaljnjem besedilu: predsednik arbitraže) pa stranki imenujeta sporazumno.

(2) S kolektivno pogodbo se lahko stranki dogovorita za ustanovitev stalne arbitraže, o številu njenih članov in postopku pred njo. Če je ustanovljena stalna arbitraža, stranki določita listo arbitrov, ki sodelujejo v posameznih arbitražah. Vsakokrat, ko se sproži arbitražni postopek, imenujeta stranki svoje arbitre s te liste, s katere sporazumno imenujeta tudi predsednika arbitraže.

(3) Minister, pristojen za delo, na predlog reprezentativnih združenj sindikatov in delodajalcev določi listo arbitrov, s katere se imenujejo arbitri kadar ni ustanovljena stalna arbitraža.

23. člen (imenovanje arbitrov)

(1) Stranka predlaga uvedbo arbitražnega postopka skupaj z imenovanjem arbitrov s pisnim predlogom, ki ga pošlje drugi pogodbeni stranki. Ta lahko odgovori na predlog in imenuje svoje arbitre v osmih dneh od prejema predloga.

(2) Če se stranki ne sporazumeta o predsedniku arbitraže, lahko ena ali druga stranka predlaga, da predsednika imenuje sodišče, pristojno za delovne spore, z liste arbitrov iz tretjega odstavka prejšnjega člena.

24. člen (postopek pred arbitražo)

V postopku pred arbitražo se smiselno uporabljajo določbe Zakona o delovnih in socialnih sodiščih, ki veljajo za kolektivne delovne spore, če se stranki ne dogovorita drugače.

VIII. EVIDENCA IN OBJAVA KOLEKTIVNE POGODBE

25. člen (vodenje evidence)

(1) Kolektivne pogodbe sklenjene za območje države, se vpisujejo v evidenco kolektivnih pogodb. V evidenco se vpišejo naslov kolektivne pogodbe, podpisniki, datum sklenitve, začetek in prenehanje veljavnosti, spremembe in dopolnitve, pristop k že sklenjeni kolektivni pogodbi ter morebitna

ugotovitev razširjene veljavnosti ali prenehanja razširjene veljavnosti celotne ali dela kolektivne pogodbe.

(2) Evidenco kolektivnih pogodb, sklenjenih za območje države, vodi ministrstvo, pristojno za delo.

26. člen (dolžnosti strank)

(1) Stranki kolektivne pogodbe morata za evidenco ministrstvu, pristojnemu za delo najpozneje v 30 dneh po sklenitvi poslati izvornik sklenjene kolektivne pogodbe ali njenih sprememb oziroma dopolnitev in toliko izvodov, kolikor je podpisnikov kolektivne pogodbe.

(2) S kolektivno pogodbo se določi stranka, ki mora dostaviti pogodbo v evidenco. Če se stranki nista sporazumeli, dostavi pogodbo tista stranka, ki je prva napisana na pogodbi.

27. člen (potrdilo in hramba)

Ministrstvo, pristojno za delo, izda potrdilo o vpisu v evidenco in ga skupaj z enim izvidom sklenjene kolektivne pogodbe ali njenih sprememb oziroma dopolnitev pošlje vsakemu podpisniku kolektivne pogodbe. Izvornik kolektivne pogodbe hrani ministrstvo, pristojno za delo.

28. člen (objava kolektivne pogodbe)

(1) Stranki morata sklenjeno kolektivno pogodbo objaviti. O načinu njene objave se dogovorita v kolektivni pogodbi.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka morata stranki kolektivno pogodbo, sklenjeno za območje države, skupaj s potrdilom o vpisu v evidenco objaviti v Uradnem listu Republike Slovenije.

29. člen (dostopnost kolektivnih pogodb)

Delodajalec mora omogočiti delavcem, da se seznanijo z vsemi kolektivnimi pogodbami, ki ga obvezujejo. V ta namen morajo biti kolektivne pogodbe vedno na razpolago na dostopnem mestu, na katerem se lahko delavci brez nadzora seznanijo z njihovo vsebino.

IX. NADZOR

30. člen (splošno)

Izvajanje kolektivnih pogodb nadzira organ, pristojen za inšpekcijo dela.

X. KAZENSKA DOLOČBA

31. člen

(1) Z globo od 500.000 do 1.000.000 tolarjev se kaznuje za prekršek delodajalec, ki zaposluje deset ali manj delavcev in za katerega velja kolektivna pogodba, če ne izpolni izvršljive odločitve o rešitvi spora o pravicah (šesti odstavek 20. člena).

(2) Delodajalec, ki zaposluje več kot deset delavcev in stori prekršek iz prejšnjega odstavka, se kaznuje z globo najmanj 1.000.000 tolarjev.

(3) Z globo najmanj 100.000 tolarjev se kaznuje odgovorna oseba delodajalca – pravne osebe ter odgovorna oseba v državnem organu, državni organizaciji ali lokalni skupnosti, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

XI. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

32. člen (delodajalske asociacije z obveznim članstvom)

Ne glede na določbo prvega odstavka 2. člena tega zakona lahko v prehodnem obdobju treh let po uveljavitvi zakona na strani delodajalcev sklepajo kolektivne pogodbe tudi delodajalske asociacije z obveznim članstvom.

33. člen (Zakon o sistemu plač v javnem sektorju)

Ne glede na določbe tega zakona velja za plače v javnem sektorju sistem kolektivnih pogodb, kot jih določa Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 70/05 – uradno prečiščeno besedilo).

34. člen (prenehanje veljavnosti kolektivnih pogodb)

(1) Določbe kolektivnih pogodb, ki veljajo na dan uveljavitve tega zakona, se uporabljajo do preteka določenega roka veljavnosti oziroma do sklenitve novih kolektivnih pogodb, če niso v nasprotju s tem zakonom ali zakonom, ki ureja individualna delovna razmerja.

(2) Določbe kolektivnih pogodb, katerih sklenitelji na strani delodajalcev so samo delodajalske asociacije z obveznim članstvom, prenehajo veljati z iztekom prehodnega obdobja iz 32. člena tega zakona.

35. člen (prenehanje veljavnosti zakonov)

(1) Z dnem uveljavitve tega zakona se prenehata uporabljati določbi 86. in 87. člena Zakona o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja (Uradni list SFRJ, št. 60/89 in 42/90).

(2) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati določbe 112. do 119. člena Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 14/90, 5/91 in 71/93).

36. člen (uveljavitev zakona)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 102-01/90-6/47